

Historia psychodramy

Geneza psychodramy

- Psychodrama (z gec. psyche i drama – działanie duszy; cel – działanie, wyjaśnienie człowiekowi jego własnej bezpośredniej sytuacji życiowej. Moreno twierdził, że człowiek jest od urodzenia aktorem – sprawcą działań w dramacie swego własnego życia.

Historia psychodramy

Jacob Levy Moreno (1889-1974),

psychiatra wiedeński, twórca metody psychodramy, wdrożył metodę psychodramy po emigracji do USA w latach 30-tych;

- główne prace: *Das Stegreiftheater* (1923);
Psychodrama (tom 1-3, 1946-1969)

A.Blatner, *Foundation of Psychodrama: History, Theory&Practice*, New York 1988,

P.Holmes, M.Karp, M.Watson, *Psychodrama Since Moreno*, London 1994,

R. Marineau, *Jacob Levi Moreno, 1889-1974*, London 1989,

J.L.Moreno – działalność:

- 1911 Wiedeń – 1 raz improwizowana dramatyzacja dla celów terapeutycznych- zorganizowanie dziecięcego teatru spontanicznego
- 1913-1914 – praca opiekuńcza i pedagogiczna z dziećmi w Wiener-Garten, praca z dorosłymi w grupach dyskusyjnych
- 1914 – termin - begegnung - spotkanie – grupy spotkaniowe – podstawa psychodramy

J.L.Moreno – działalność:

- 1915-1917 – Moreno administrował obozem dla uchodźców (I wojna światowa) – problem małych grup
- „Żywa gazeta” Die Lebendige Zeitung – specjalna forma teatraln
- 1919 – teatr spontaniczny- psychodrama i socjodrama, w latach 1922-23 spektakle bardzo podobne do commedia dell arte

J.L.Moreno – działalność:

- Od 1925 działalność Moreno w USA
Moreno rozwija psychodramę, psychoterapię grupową, socjometrię i mikrosocjologię.
Kontynuacja teatru improwizacji z aktorami zawodowymi
- 1929 – 1-y występ w Carnegie Hall „The Theatre of Spontaneity” z aktorami zawodowymi, teatroterapia – działalność z udziałem zawodowych aktorów
- Od 1928 – opieka terapeutyczna nad dziećmi, młodzieżą, więźniami, wiele grup psychodramatycznych w szpitalach, szkołach, zakładach poprawczych, powstaje szereg teatrów spontanicznych

J.L.Moreno – działalność:

- 1936 – powstaje teatr terapeutyczny
- 1940 – Nowojorski Instytut Psychodramatyczny, teatr psychodramy na Harvardzie i teatry przyszpitalne
- 1942 - Towarzystwo psychoterapii grupowej, wiele czasopism

J.L.Moreno – działalność:

- Lata 50 – 60-te – wiele publikacji w USA, Francji, Włoszech, Niemczech, ZSSR, Jugosławii, Argentynie
- Po 1945 powstają teatry psychodramatyczne w krajach Europy, naukowe towarzystwa do badań nad socjometria i psychodramą w większości uniwersytetów Europy

Geneza psychodramy

Psychodrama a teatr

- Pierwszy zarys psychodramy VIII p.n.e.; okres dionizyjski, okres teatru greckiego, teatr klasyczny
- Elementy charakterystyczne dla psychodramy występują w rytuałach ludów pierwotnych jak również w zabawie dziecka

Geneza psychodramy

Psychodrama a teatr

Wg.G.CZ. Czapów – elementy psychodramy występują w:

- **1.misteriach ludów pierwotnych**
- **2. teatrze greckim**
- **3.religijnym teatrze średniowiecza**
- **4.odrodzeniowym teatrze commedia dell arte**
- **5.jezuickim dramacie szkolnym**
- **6.reprezentacjach teatralnych w XVIII**
- **7.teatrze XX wieku**

Elementy psychodramy w:

(wg.G.Cz. Czapów)

1.misteriach ludów pierwotnych

- Cechy wspólne z psychodramą: brak wyodrębnionej widowni, kolektywne emocje, przeżycie ważności gry dla losów jednostki i zbiorowości, niezabawowych charakter dokonywanie inscenizacji, rytualna gra, śpiew i taniec miały charakter ekspresyjny, cel – wyrażanie uczuć, oczyszczenie

Elementy psychodramy w: (wg.G.Cz. Czapów)

- **2. teatrze greckim**
- Thespis wprowadził pierwszego aktora (pierwszy protagonista)
- Arystoteles – od niego Moreno przejął pojęcie protagonista – osoba kierująca akcją psychodramy
- Cechy wspólne: przedstawienie problemów jednostki w kategoriach losu wspólnego wszystkim, przedstawianie problemów psychiki ludzkiej, problemy uniwersalne, przerzucenie pomostu pomiędzy indywidualnymi a społecznymi problemami – przeżywanie zjednoczenia z grupą, wyzwolenie z poczucia izolacji i wyobcowania, aktor – sam dla siebie reżyserem,

Elementy psychodramy w: (wg.G.Cz. Czapów)

- **3. religijnym teatrze średniowiecza**
- Cechy wspólne: celem jest wspólne przeżywanie i zrozumienie istoty życia, a nie zabawa, wszyscy są uczestnikami, uczucie zjednoczenia,
- **4. odrodzeniowym teatrze commedia dell arte**
- Cechy wspólne: udział aktorów i widzów – brak dystansu, improwizowane odgrywanie ról,, treść interesująca, bo z własnych przeżyć, obserwacji,, wyrażanie spontaniczności, zabawa i uczenie się - jednocześnie, współpraca wszystkich spontaniczność i dowolność dramatyizacji

Elementy psychodramy w: (wg.G.Cz. Czapów)

- **5.jezuickim dramacie szkolnym**
- **6.reprezentacjach teatralnych w XVIII**
- Cechy wspólne: akceptacja wszystkich warunków i przesłanek pacjenta – protagonista decyduje o tym, jak wygląda świat

Elementy psychodramy w: (wg.G.Cz. Czapów)

- **7.teatrze XX wieku:** teatr instynktu (Antoin Artaud), teatr absurdu, teatr ceremonialny (Genet),teatr rytualny (Grotowski)

Bibliografia

- Czapów G., Cz., 1979, *Psychodrama*, Warszawa, PWN.
- Dziedzic A., 1999, *Drama a wychowanie*, Warszawa, WSiP.
- Dziedzic A., 2001, *Teatr i edukacja : [drama, improwizacje, scenariusze, inscenizacje]*, Poznań, Wydaw. Szkolne Romby Koper Arka.
- Dziedzic A., Kozłowska W.E., 1998, *Drama na lekcjach historii*, Warszawa, WSiP.
- Dziedzic A., Pichalska J., Świdorska E., 1995, *Drama na lekcjach języka polskiego*, Warszawa, WSiP.
- Dziedzic A., 1998, *Drama w szkole podstawowej*, Warszawa, WSiP.
- Grotowski J., 1999, *Teksty z lat 1965-1969. Wybór*, Wrocław.
- Machulska H., Pruszkowska A., Tatarowicz J., 1997, *Drama w szkole podstawowej*, Warszawa, WSiP.
- Michałowska D., 2008, *Drama w edukacji*, Poznań, Wyd. Naukowe IF UAM.
- Michałowska D., 2009, *Drama i psychodrama w nauczaniu filozofii i etyki*, w: red. D. Michałowska, S. Krzyśka, , *Filozofia a edukacja. Etyka a edukacja*, seria: Zeszyty filozoficzne nr14-15, Poznań, Wyd. Naukowe Bogucki, s. 292-307.
- Michałowska D., 2011, *Od wrażliwości estetycznej do wrażliwości intelektualnej*, w: red. S. Krzyśka, R. Kubicki, D. Michałowska, *Filozoficzne konteksty edukacji artystycznej*, Poznań, Wyd. WNS UAM, s.71-90.
- Michałowska D., 2012, *Drama w edukacji etycznej*, w: Edukacja Etyczna nr. 3/2012 <http://www.edukacjaetyczna.pl/> ISSN 2083-8972
- Michałowska D., 2010, *Kształtowanie wrażliwości na wartości etyczne metodami dramy i psychodramy*, w: red. Z. Melosik, B. Śliwerski, *Edukacja alternatywna w XXI wieku*, Poznań – Kraków, Wyd. Impuls, s. 577-592.
- Olimkiewicz E., (red.), 2001, *Warsztaty edukacji twórczej*, Wrocław.
- Pankowska K., 2000, *Pedagogika dramy : teoria i praktyka*, Warszawa, Wyd. Żak.
- Pankowska K., 1997, *Edukacja poprzez dramę*, Warszawa, WSiP.
- Pankowska K., 1990, *Drama - zabawa i myślenie*, Warszawa, Centralny Ośrodek Metodyki Upowszechniania Kultury.
- Reichel G., Rabensteina R., Thanhoffer M., 1997, *Grupa i ruch*, Warszawa.
- Robinson S., 1995, *Developing Drama for Nursery Children*, Birmingham, Birmingham City Council, Education Department.
- Robinson S., 1995, *Drama and Personal, Social and Moral Education*, Birmingham, Birmingham City Council, Education Department.
- Roine E., 1999, *Psychodrama. O tym, jak grać główną rolę w swoim życiu*, Warszawa.
- Way B., 1995, *Drama w wychowaniu dzieci i młodzieży*, Warszawa, WSiP.